

Kuidas üle elada globaalne energiakriis?

Jeremy Rifkin

majandusteadlane ja visionäär

Maailma on hakanud paanika. Nafta hind on tõusnud üle 60 dollari barrelilt ning lähiajaks prognoosivad nii mõnedki selle tõusu 80, 90 või koguni 100 dollarini. Maailma naftavarud vähenevad ning poliitikud ja äriiitrid tunnevad hirmu. Inimesed on alustanud juba tänava-proteste. Üleilmse majanduse areng on hakanud aeglustuma

ning pea kõik kõnelevad uuest ja pikaajalisest langusest – mõned majandusteadlased räägivad koguni üleilmsest depressioonist – mis võib kesta aastakümneid.

Me oleme ühtäkki märganud, et kogu maailma hoiab käigus nafta. Oleme naftatsivilisatsioon. Me kasvatame oma toitu mineraalväetiste ja pestitsiidide abil. Plastmass, ravimid ning meie riided on enamalt jaolt toodetud naftast. Naftast sõltub ka meie transport, küte, elekter ja valgustus.

President Clinton ütles kord fraasi: "It's the Economy, Stupid!" – "Kõige aluseks on majandus, lollpea!" Me oleme praegu alles hakanud aru saama, et meie majanduse mootoriks on suurel määral nafta. Teisisõnu: "Kõige aluseks on nafta!" Kui meie riigijuhid kratsivad oma kollektiivset pead ning saadavad laiali juhme pressiteateid vallandunud naftakriisist, on kogu maailma tarbijad lõõdud teavesse tõusvatest bensini- ja kütteeõlihindadest. Ka muude kaupade ja teenuste hinnad hakkavad naftahinna tõusu tõttu kasvama. Ning paraku pole

oodata naftakriisi vaibumist. Sellest saab meie elu lahutamatu osa – ja seda niikauaks, kuni me ei suuda vabastada ennast nafta ja fossiilsete kütuste süstla otsast.

Kesk seda suurt segadust avaldas Euroopa Komisjon äsja 46-leheküljelise rohelise raamatu, mis pakub välja üksikasjaliku ellujäämisõpetuse – teekaardi igale inimesele, perekonnale, kogukonnale ja riigile nafta hinnatõusust

Energiat aitab säästa 90-kilomeetrine piirkiirus, säästupirnid ja majade soojustamine.

tuleneva šoki leevendamiseks. Raporti järgi saaksid EL-i liikmesriigid rangete säästumeetmete rakendamisel elamu-, äri- ja tööstushoonetes ning transpordis vähendada oma energiatarbimist 20% võrra. USA võiks energiat kokku hoida veel rohkem, sest Ühendriigid kulutavad ühe ühiku SKT tootmiseks 50% rohkem energiat kui EL.

Tarbijad, kuulake seda! Eu-

roopa Komisjoni uuring ütleb, et keskmine EL-i majapidamine võiks energiasäästlike meetmete abil aastas kokku hoida 1000 eurot, mis aitaks korvata naftahinna tõusu.

Majanduskasv energiasäästust

EL-i roheline raamat sisaldab rohkesti ettepanekuid energiasäästus peaaegu kõigis eluvaldkondades: näiteks inimeste motiveerimine energiasäästlike autode ostmiseks; piirkiiruse vähendamine 55 miilini (ligi 90 km) tunnis; elamu- ja ärihoonete soojustamine ning soojapidavate akende paigaldamine; säästupirnide kasutamine; säästliku mad kodumasinad; ning riiklike energiainfrastruktuuride muutmise efektiivsemaks.

Et motiveerida ühiskonda energiat säästma, peavad valitsused rakendama rea strateegiaid, mille hulka kuulub maksustamine, majanduslike motiivatsioonide loomine ning partnerlus tööstuse, kogukondade ja majaomanikega.

Kui valitsused, tööstussektor ja tarbijad hakkavad energiasääs-

tu meetmetele raha kulutama, annab see tuge majanduse arengule ning loob miljoneid uusi töökohti – neist miljoni ainult Euroopas. Energiaefektiivsusest tulenev kokkuhoid tähendab rohkem vaba raha, mida võib investeerida jätkusuutliku arengu teistesse valdkondadesse.

Kuid energiasäästust üksi ei piisa. Kui me tahame majanduslikku kuristikku langemist ning kliimasoojenemist vältida, tuleb alustada pingutusi ka selleks, et vabastada ühiskond naftasõltuvusest ning minna üle taastuvatele energiaallikatele – tuule-, päikese-, maasoosus-, hüdro- ja biomassi energiale – ning rohelisele vesinikuenergiale.

Kuidas finantseerida üleminekut vesinikuenergiale? Tõsiselt tähelepanu tuleb pöörata maksustusteemile. Maksustada tuleks keskkonda kahjustavaid praktikaid – ning säästlikele teha erand. Tulevikus võiks selliste seaduste abil kogutavast rahast subsideerida taastuvenergia arengut ja vesinikukütusel tuginevat tehnoloogiat.

Rohelist maksureformi on

alustatud reas riikides, sh Rootsis, Taanis, Madalmaades, Ühendkuningriigis, Norras ja Itaalias.

Keskkonnamaksud moodustavad praegu üleilmsetest maksumuludest vaid 3 protsenti, kuid nende potentsiaal on üüratu. Keskkonda reostavate tööstuste subsideerimise lõpetamine võiks aastas tähendada 500 miljardi dollari suurust kokkuhoidu. Selle raha võiks investeerida taastuv- ja vesinikuenergiasse.

Huvitaval moel on kogemused näidanud, et ehkki ettevõtted ei suutu tööstusreostuse maksumõju just hästi, on see sundinud neid suurendama resursiefektiivsust ning aidanud muutuda maailmaturul konkurentsivõimelisemaks. Uuringud näitavad, et mitmed riigid, "kelled on kõige kõrgemad keskkonnamaksud, on ühtaegu maailmas kõige konkurentsivõimelisema tööstussektoriga".

Iga riik peaks püstitama eesmärgi viia lähema viie aasta jooksul ellu kõik Euroopa Komisjoni rohelises raamatus sisalduvad soovitusel. Meil ei ole aega oodata. ●